

Razgovori o savremenoj KNJIŽEVNOSTI U POLJSKOJ

Doktor Henrik Volpe, profesor književnosti na Varšavskom univerzitetu boravio je nedavno u Jugoslaviji. Prilikom jednog susreta u Novom Sadu on je bio ljubazan, da u interesu uzajamnog upoznavanja saopšti jugoslovenskoj javnosti svoje lične utiske o novim strujanjima i delima u Poljskoj, da ustvari doprinese uspostavi niti prijateljstva koje su nesrećno bile pretrgnute.

I u Poljskoj su ovo trenuci polemika, traženja, prevladavanja jednostranosti i šeme. Pojaviše se i nove krajnosti: umesto parola — psihologizam.

Socijalistički realizam se tamo još uvek smatra najadekvatnijim umetničkim izrazom savremenog života; on se ne odbacuje, već samo oslobađa teorije beskonfliktnosti, lakirovske, uprošćenosti, onog crno-belog slikanja. Doktor Volpe je u razgovoru više puta naglasio da je i onakva literatura — tendenciozno — didaktična — kakvu je dao socijalistički realizam u ranijim posleratnim godinama u Poljskoj, korisno poslužila u preobražaju ljudskog društva, te jako se ne može ubrajati u umetnost, jer je zaista bila bez mnogih potrebnih kvaliteta umetničke kreacije, zaslužuje da bude vrednovana, ima svoje istorijsko mesto.

U jubilarnoj godini Mickjevićevoju duhovna klima u Poljskoj, posle jednog perioda stranpućenja, bitno se izmenila i menja nabolje.

Bogato savremeno književno stvaranje u ovoj severnoj zemlji, gde se široko išlo ukorak s Evropom, pogotovu od velikog Mickjevića naovamo, nije nam skoro uopšte poznato i trebaće dosta napora da se upozna. A, mislim, neće to biti uzaludni napori, što se može zaključiti i po delima starijeg datuma kojih ima podosta prevedenih na srpsko-hrvatski jezik. Uostalom, i činjenica da je Ivo Andrić našao u poljskoj književnosti snažnih potsticaja, da se podvrgavao intenzivnom zračenju vrhunskih stvaralaca njenih, valjda nešto kazuje.

Evo improvizacije onoga što nam je profesor Volpe saopštio, pa možda će i to usputno kazivanje ponešto zasvedočiti, spomenuti.

Godinu dana ima otkada je prestalo da kuca srce Julijana Tuvima, jednog od najboljih poljskih i evropskih pesnika. Za njim je ostalo „Poljsko cveće“, „Sedma jesen“, „Sokrat koji igra“ i toliko drugih knjiga pesama i debelih tomova prevoda, naročito sa ruskog jezika, prevoda Majakovskog, Puškina, Ljermontova. Tuvim je zaparao novu brazdu u poeziji, stvorio je nov poetski jezik, nove melodije, ritmiku, nove asocijacije. Gasnula je, dakle, jedna velika originalnost ostavivši blistava traga na nebu poezije. (J. Benešić preveo je jedan izbor Tuvimovih pesama koji je izdala „Zora“.)

Skoro zajedno s Julijanom Tuvimom začuťao je zauvek i drugi snažni lirski i satirični pesnički glas, umro je i Galčinski Konstantin-Ildefons.

Jedini iz starog pokoljenja ostao je da živi i peva — Leopold Staf. On je uspeo da se srodi sa novom društvenom stvarnošću Poljske. Rano je počeo da piše taj lirski što ne prestaje da kaplje, taj sazreli plod što je začet i dugo, sve do ovog sudbonosnog rata vegetirao na tršćaku nacionalizma. Tragedija rata i okupacije tek povratila ga je iz konzervativnog bledila. Staf pripada onoj vrsti pesnika koja neguje klasičnu izražajnost, koja je osobito brižljiva u umetničkoj formi.

Medju zrelim pesnicima, čija se muza oglasila između dva svetska rata, natkriljuju se delom: Vladislav Bronjevski i Adam Važik. Bronjevski je revolucionarni poet koji je, posebno svojom poemom o Magnitogorsku, silno uticao na revolucionarni pokret u Poljskoj. On i danas rudari po onom predratnom nemirnom vremenu. Važik je pak svoje najbolje dao posle rata. On je realista sa sopstvenom refleksijom.

Pre deset godina nesrećno je poginuo Lucijan Senvald, takodje afirmisan kao i Bronjevski i Važik.

Ružević je jedan od najmladjih, zapažen po slobodnom stihu, snažnoj ekspresiji; kamerni pesnik, pesnik koji pretpostavlja čitaoca i odgovarajući ukus. Uz njega, medju najmladjima u čijem se pesništvu vidno neguje metafora, nalazi se i vrlo talentovana *Veslava Simborska*.

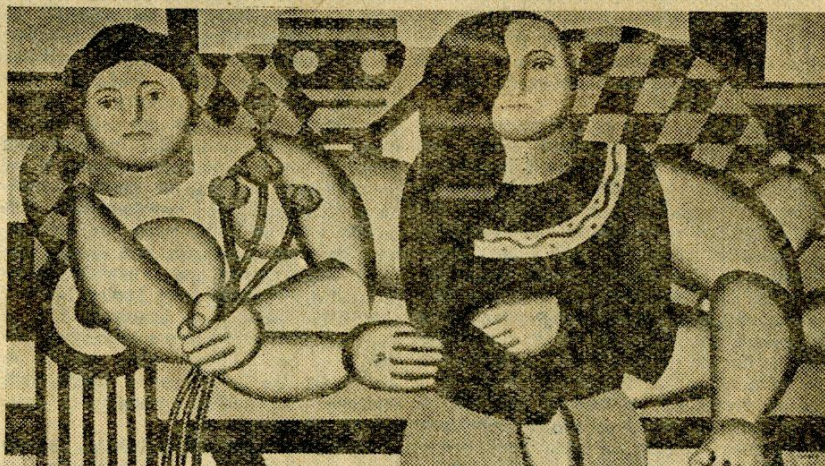
Roman i pripovetka, medjutim, dominiraju u savremenoj Poljskoj. Upravo zamre jedna plejada, vrlo plodna i raznolika. Najviše mesto dr. Volpe daje Mariji Dombrowskoj. Do rata ona je napisala veliki roman u pet tomova (tetralogiju) — „Dani i noći“ (jedan odlomak objavljen je na srpsko-hrvatskom). To je slika plemićke porodice, tačnije višeg društvenog sloja u Poljskoj na prelomu dva veka i dve epohe. Radnja romana je dovedena do dvadesetih godina ovog veka. Posle rata Dombrowska, krupni realista, utihnula je, da bi se sada sve češće javljala sa pripovetkama, novelama i romanima (dve njene ranije novele takodje su prevedene kod nas). Poslednja pripovetka „Svadba u selu“, napisana njenom rukom, otkriva savremene procese, nastajanje problema na selu. Uporedo s njom živi i piše šezdesetogodišnjak Jaroslav Ivaškjević. On je odlični poznavalac zapadnoevropske literature, pod njenim je jakim uticajem, osobito Prustovim. U Ivaškjevićevom delu psihološki element dobija dominantno mesto. On je pisac koji je mnogo putovao, koji piše o Italiji, dobro poznaje evropskog čoveka. Jedan je od vodećih u kulturnom životu zemlje danas. Na mnogim mirovnim kongresima i svetskoj kulturnoj pozornici Ivaškjević se takodje čuje.

Pisao je i pesme, drame i novele. Urednik je književnog časopisa „Stvaralaštvo“. (Kod nas, pored Benešićeva prevoda „Sopena“, publikovane su i tri novele ovog autora, od kojih jedna u novosadskim „Poljima“.)

U istoj predratnoj književnoj klimi bljesnula je i Zofija Nalkovska sa svojim psihološkim romanima; značajni prozni stvaralac uz Dombrowsku i Ivaškjevića. „Granica“, „Romansa Terezi Henert“, drama „Dom žena“ (sve prevedeno na srpsko-hrvatski) i tolika druga dela ostala su iza njene nedavne smrti.

Nalkovska je posle rata izdala knjigu „Medaljoni“ (takodje prevedena kod nas). To je zbornik malih pripovedaka, novela i reportaža koje izražavaju vatreni protest humaniste protiv orgija fašizma, to je optužba za mučene i ubijene u okupaciji...

Od predratnih prozaista živi su još mnogi. Treba izdvojiti Jana Viktora i Jalu Kureka. Neposredno posle rata česti motivi pisaca: rat, okupacija, logori, krematorijumi. Severina Smaglevska napisala je „Dimove nad Birkenau“ (preveo Julije Benešić). Ona

FERNAN LEZE

DVE ZENE SA CVEĆEM

U „krakovskoj grupi“ poznati su Stanislav Dobrovoljski, Stanislav Pjentak, Andžej Mandaljan. Ovaj poslednji nadovezuje se na agitaciono-politički stih Majakovskog. Time se, ustvari, Mandaljan kao nosilac jednog izraza, razlikuje od Ruževića, koji je nosilac drugog u najmladjoj pesničkoj generaciji Poljske.

Majakovski i Elijar su dosta prevedjeni i vrlo cenjeni; oni unekoliko svojim uticajima polarizuju mlade u ovoj zemlji.

kao i mnogi, kao gotovo cela Poljska, bili su u logorima, podvrgnuti mučenjima, uništavanju, spaljivanju. I, dok su se još dimile smrti, ostavljajući trajne tragove u svesti čoveka, došli su zahtevi obnove, industrijalizacije, zadruga, otkupi... Nastao je novi tip romana — „proizvodni roman“. Književnosti su dati zadaci, ona je mobilisana...

Stišbor Riški napisaoe tada „Ugalj“, Hamera „Borbu“, Andžej Braun „Levanti“... Njihove teme: obnova, borba za plan, život radnika...

Okolo Braunova romana o brodogradilišnim radnicima je već počelo: uzbuđile su se umetničke savesti, osetivši svakako i potsticanje, protiv šematizma, tražeći žive lju-

de, da ne bude samo simpatične tendencije i naivnog optimizma, nego i artizma, i pune kreacije života.

Redjali su se zatim kongresi pisaca. Duge rasprave na njihina, kao i druge okolnosti, stvorile su novu atmosferu, zatražen je celovitiji izraz stvarnosti, i sa psihološkim pomiranjem u ličnosti i sa većom inventivnošću u formi. Kongres u Stetinu pre dve-tri godine daje zamaha novom kretanju...

Kažimjež Brandis, koji se ciklusom romana objavio još između dva rata, a posle rata izdao „Nepokoreni grad“ (preveden kod nas) i „Između ratova“, štampa sada „Gradjane“, nešto novo i po kompoziciji, po sižeju, po zahvatu i obradi savremenog životnog podatka. Likovi su psihološki motivisani, plastično dati, radnja zanimljiva. Roman kao da ima tri sižeja koji teku delimično paralelno, vezani ličnostima, njihovom akcijom. U njemu je senzibilno prikazana panorama savremenog društva u Poljskoj (škola — fabrika — redakcija). U svakom sižeju izražena je duševna drama centralnih ličnosti (učitelj — u prvom, direktor fabrike — u drugom, mladi žurnalista — u trećem sižeju). Sve u svemu, sudeći prema pričanju profesora Volpea, to je jedan od najboljih ako ne i najbolji roman poslednjih godina u ovoj zemlji, roman sa potrebnim dimenzijama, potpuna književna tvorevina možda s nešto naivnih akcenata.

Igor Neverli je književno ime (to je pseudonim jednog stvaraoce) koje se nalazi na koricama mnogih knjiga. Poslednji roman ovog autora — „Uspomena iz Celuloze“ — doživio je veliku popularnost. Roman je ispričao istorisku fabulu, istoriju jedne fabrike iz Vloclaveka, vrlo značajne fabrike u istoriji radničkog pokreta u Poljskoj. Medjutim, autor, koji je dugo boravio u toj fabrici da bi što potpunije doživio ljude, zadržao je samo istoriski milje, ali je slobodno transponovao ličnosti, izmišljao ih, mada ih uvek uverljivo daje, sve — seljake, radnike, fabrikante, revolucionare, rast čoveka kao takvog.

Ova dva romana — „Gradjani“ Brandisa i „Uspomene“ Neverlia — označavaju prelom u savremenoj poljskoj književnosti, ostepanje od naturalizma, pojednostavljenja, šablona.

Mladi Tadeuš Konvicki romanom „Vlast“ (izašao prvi deo) već će pokazati da i u banditskim grupama, otpadnicima od društva (kojih je u Poljskoj bilo sve doskora), da i u toj sredini ima ljudskog, postoje ljudi. Čak ima u romanu otkrivanja nečeg mističnog u ljudima, progovoreno je o sudbini čovekovoju; smelo napisan roman.

Još mlađji Bogdan Češko dao je takodje zanimljiv roman „Pokoljenje“ (po kome je snimljen i film).

Dr. Henrik Volpe, naš prijatelj sabesednik, što se u početku snebivao da govori „o savremenoj literaturi koja nije njegov dom“, jer on je „istoričar starijeg perioda“, te „proučava i sav je zanesen Mickjevičem“, teško je prekidao priču, iako već vremena nije imao na raspolaganju. Hteo je da što više kaže, da nas obavesti da ne bude nepravedan u informaciji prema nekom stvaraoću, u prikazu stvaralaštva pokoljenja koja ne prestaju, i pored svih udara i sudara istorije, ne prestaju ipak da slede stvaralački duh velikog svetskog pesnika Mickjeviča, sve bogate tokove literature čovečanstva. To i pored još uvek izvesne ukočenosti u prevodjenju modernih svetskih stvaralaca na poljski jezik (ako samo nismo nepravedni u zaključku na osnovu škrtog obaveštenja Dr. Volpea iz tog domena).

Dr. Volpe je, razmišljajući sve do pred sam odlazak iz Novog Sada o potpunosti svojih informacija, spomenuo i dramaturge u današnjoj Poljskoj. Najvredniji pomena je Leon Kručkovski (do rata romansijer; već pripada klasici njegov roman „Kordjan i Ham“), koji je — koliko je poznato profesoru Volpeu — napisao četiri drame: „Odveti“, „Nemci“ (smatra se najboljom, a izrazila je tragediju jednog profesora Nemca, čoveka liberalnih shvatanja), „Julius i Etel“ (o poznatoj tragediji porodice Rozenberg) i „Posete“.

O savremenim kritičarima i esejistima književni istoričari nerado govore, pa i profesor Volpe je samo spomenuo pesnika i esejistu Mječiislava Jastruna, čiji je biografski roman „Mickjevič“ preveden u Jugoslaviji, a koji je napisao i jedan vredan roman iste vrste, roman o Kohanovskom (najvećem pesniku četrnaestog veka, „zlatnog veka“ poljske književnosti, pesniku sličnom po ulozi Branko Radičeviću).

(Nastavak na 12 str.)

VEČITA SVEŽINA SVETA

Pesnici čije prevode donosimo u ovom broju pripadaju najmlađoj generaciji poljskih pisaca. Sve pesme su uzete iz poslednjih brojeva poljskih časopisa „Nowa kultura“, „Przeglad kulturalny“, „Ziccie literackie“, „Tworczosć“ iz 1950 god..

JULIJA HARTVIG

OCEKIVANJE

Tako, kad bude baš takva junska bura,
plahovit pljusak!
Kad nebo se razdvoji ko čarobnička karta,
na vrhu javi se sunce — to je istok
a dole mesec naduven i slan —
I zamiriše vazduh.
Drveta na mokroj ulici postaće ko divovi
i baciće se u mrak u žudnju za svećem s
[balkona.

Tad će se roditi dete
golo ko zvezda u snopu svetlosti
i sa osmehom počće da kruži u sazvežđu
na mnogo, mnogo godina.

ZBIGNJEV HERBERT

DVE KAPLJE

Sume su gorele
a oni su
na vratovima upitali ruke
kao bukete ruža

Ljudi su bežali u skloništa
on je govorio da žena ima kosu
u koju se može sakriti

Pokriveni jednim zastorom
šaptali su reči bestidne
litanije zaljubljenih

Kada je bilo veoma zlo
skakali su u oči opasnosti
i zatvarali oči čvrsto

Tako čvrsto da nisu osetili vatru
koja je dolazila do trepavica

Do kraja su bili hrabri
Do kraja su bili verni
Do kraja slični
Kao dve kaplje
Zaostale na kraju lica.

BRANISKI

Ja nisam od onih koji su svoju agoniju
iskopali na zidovima gasnih komora
ni od onih koji su upoznali ukus gipsa
Nisam plakao pod objavama
i pušku sam imao samo na gljive
No i otkuda
Iz olovnih vojnika
ne pravi se sapun
A u bukvaru neko je pored Ale
zaboravio da napiše

mržnja
Već skoro ne pamtim oca
nemam svoga tate
Strugao sam s bratom drvene ladjice
kada je stiglo iz Katina poslednje pismo
Bilo mi je četiri

šest
deset godina

Nisam bio Zidov
Danas znam kako se drži puška
da bi se ubio čovek
znam i da bi se pogodilo u srce
da treba nišanići pod srce
Ali nisu strašna moja tanad
kad ljude

na prijatelje
i neprijatelje
podalo nlsami

JEZI HORDINJSKI

ČOVEK

Evo živim u proletu jedne zvezde
nevidljiva čestica svemira
milimetar milimetra.
Kako sam svemu dao naziv
i umanjio do svojih razmera
ne znam da li ću shvatiti nazive
koje su dali vreme, prostor i pojmovi ne-
i možda nenaslućeni — [imenovani
predmetima iz moje sobe,
stvarima iz moje zemlje —
i mojim godinama.

Preveo PETAR VUJICIC

ISIINA

Vojislava Kuzmanovića

(V. Kuzmanović, „Petar na pijesku“, „Zora“, Zagreb 1955.)

„Mlad sam... no čini mi se da u sebi nosim nešto što mi nije potrebno. Nešto što smo svi mi dobili, iako to nismo tražili.“
(Iz priče „Petar na pijesku“)

Bilo bi sasvim nepravedno i nepošteno gledati na prozu Vojislava Kuzmanovića kao na neko, makar i istinito, funkcionalno duhovno otiskavanje rata, makoliko taj užas pomenog ljudskog mozga bio njegova česta tema. Jer ovaj, — najzad se to mirno može reći — odličan mladi prozaista ne pravi od te teme, od tog sadržaja nekakav kapital sa pretenzijama na lepo mesto, nagradu udruženja, i ostale beneficije dostupne relativno dobrim piscima, koji su mi strani čak i onda kada imaju talenat, kad sviknu da zaračene strane gledaju ljudskim očima po onom šblonu: i Nemač ima crte čoveka, i heroj može da bude kukavica. Možda je moj gnev nepravedan, možda je i to dobra literatura... Ona to ustvari i jeste, ali istina nas mladih, istina o nama mladima, nama juče gurnutim u život daleko je, toliko daleko od svih »Korena« i »Bihoraca«. I zato iskreno i toplo pozdravljamo knjigu V. Kuzmanovića „Petar na pijesku“, nedavno otštampanu u uglednoj ediciji „Zore“ „Mala biblioteka“.

Neka se užas koji je u duši mladog čoveka ostavio neizbrisive tragove uslovno nazove i rat. Za nas je mnogo interesantniji totalitet tog osakaćenog čoveka i njegovog osećanja apsurdna, nepotrebnosti i ništavnosti, koje Kuzmanović tretira u svojoj prozi. Slobodan sam da taj rat uzmem kao simbol nečega što se odigralo ne van mladog čoveka, nego u njemu, savremenijem od ove savremene proze, malom kao zrno graška, bespomoćnom. Zašto bi to bio rat? Zar to ne bi mogao da bude prvi susret sa životom, prvo razočarenje mašte i intelekta, i, što je mnogo ubitačnije, permanentne reprize tih razočarenja. Meni se čini da je primer prve polovine životnog puta Martina Idna, čak i kad bismo smeli prevideti višestruku simboliku njegovog završetka, Ingenioznu skoro, zastareo za savremene prilike i kataklizme, za lečenje tih prilika na koje je osudjen mlad čovek. I slabo sredstvo u rukama onih, dobronamernih ali naivnih, aktivističkih, zdravorazumskih i realističkih nastrojenih, koji bi da pomognu onima koji stupaju. Takva, česta inače, ali površna shvatanja potpuno su strana Vojislavu Kuzmanoviću. Upravo, pored visokog kvaliteta njegove istinite proze ona bi bila besmislena i nedostojna njih.

Struktura te proze leži na onom elementu na kojem počiva svačka zrela umetnost. To su sećanja. Ne uspomene, pošto one odražavaju objektivne, „isti-

ni“ događaje. Sećanja na ono što je bilo, što nije bilo, što je moglo biti. Izazvana u klimi koja bi se mogla nazvati „posle svega i pred nemogućim“, ona su kontradiktorna, lelujava, slobodna, stalna igra između sna i jave, između ovoga što jesam i onoga što sam bio, u podrumima jednog skoro zagrobnog života. Frapantni obrti, introvertnost radnje, zaprepašujuće metamorfoze ličnosti — istina je koja nadrašta svaku drugu, „shvatljiviju“ i ovozemaljskiju istinu. Oživljavanje ožaljenog Petra u „Jednom putovanju“ deluje strašnije od njegovog inače užasnog životarenja. Zajedno sa piscem koji je sahranio jednoga sebe i sišao na toj poslednjoj, kišnoj stanici mi se pitamo: kuda? No ostavimo to pitanje zasada i pogledajmo osobine ovog retko talentovanog proznog pisca.

O prozaisti Kuzmanoviću mogle bi se dugo govoriti. Valja odmah podvući da je on rasni prozni pisac, jedan od retkih mladih koga treba ozbiljno tretirati, ne više samo računati. Prozaist, onaj pravi, nepatvoreni, gledajući koga oduvek sam sumnjao u prozu koju pišu pesnici. I pored sve ozbiljnosti i intelektualnosti tema koje ga interesuju — zanimljiv pisac, pisac koji se može sa pažnjom čitati. On ne osvaja toliko fabulom, mada su „Pet minuta života“, „Vrtovi puni ruža“, „Zbirka kineske poezije“, „Podnevno ubistvo“, i „Priča djevojke“, i još neke, primeri visoko postignute dinamičnosti i uzbuđenosti. On pre svega privlači i pleni autohtonim, svojstvenim načinom posmatranja, dedukovanja, zapažanja. Još nedovoljno izgrađen na nekom opštijem planu psihologije kao armiranog stava prema ljudima, a parcijalno, u samom tekstu, blistav i svoj, još nedovoljno svojstven u pitanjima forme, ali sa rečenicom nesumnjivo darovitom i izgrađenom, sa tipično rašomonškim tretmanom „Podnevnog ubistva“, ali sa izvinjenjem sebe posle odličnog, za mene izvanrednog utiska koji se dobija povezivanjem izjava Slepog i Gluvog — Kuzmanović je prozaista koji deluje sigurno, ohrabrujuće, uzbuđujuće.

Opšta pitanja koja nameće njegova proza, taj njegov i naš stav prema životu, samo su posledica drugih, drugostepenih, strašnih pitanja koja su sadržina svake novele ponaosob. Lekovita šetnja sa Alekom i suncem jedino je rešenje našla u knjizi. Odnos muškarca i žene Kuzmanović, zaista tretira grubo, biološki, naturalistički, ali treba imati oštar sluh pa to odvojiti od velikosrpskog „mita“ mužjaka i ženke, razlučiti ih od Ivane, Simke, i ostalih simbola strastvenosti koji se već sada počinju da klate. Ja bih rekao da pisac donosi samo gole istine iz jedne vrlo džambolajske i vrlo džez-

stičke sredine, da njima, kao nekom aveti, šamara levo i desno, osvetljava ih u svojoj njihovoj golotinji, zaštićujući se lahorastim, nemoćnim stihovima iz kineske poezije. Takvo iznošenje seksualiteta nikako ne mora da bude, i nije pištev stav. Zagrižena doslednost u slikanju tih neprijatnih istinitosti za mene je najlepša i najbezglasnija osveta individue koja gleda sa druge obale. Zanimljivo je da pisac, u četiri najlepše priče sa tom temom, pretpostavlja ženu muškarčkom plitkoumlju i nehatu, iznosi je u svoj njevoj tragici i podređenosti, onoj biološkoj, koja nam se čini neizlečiva i nerešiva. Tu, u „Priči djevojke“, „Krvavom krilu“, „Prašini koja leži na stvarima“ i „Zbirci kineske poezije“ treba tražiti pištev stav po suštini toga pitanja, a nikako u sporednim, duhovitim izjavama, kozerskim i perifernim, kako je to neko učinio, a koje su ustvari samo dragoceni pečati jednog nama shvatljivog i istinitog bezizlaza.

Ovom knjigom proze Kuzmanović se, na svojoj sadržajnoj panorami prikazuje pesnikom životnog, svog i našeg apsurdna. I nehotice se sećam „Procesa“. Pitanja ostaju otvorena, a priča „Sunce, Alek i ja“ prvi je, štidipljivi pokušaj da se podje iz sveta krvavih istina u svet izlečivih simbola. Nešto slično, sa drugom, mediteranskom bojom, učinio je i Kami u „Letu“, sudeći makar po onim odlomcima koje sam uspeo da pročitam. Spas za nas izgleda leži u stvaranju, incendiranju prijatnih popodnevni atmosfersa, u tihom šuštanju šumskih pahulja u borovini. „Sunce Alek i ja“ već su pošli tim putem izlečenja. Ono što poezija istomišljenika, a tu sam slobodan da podrazumem i ono što sam pišem, nikada neće moći da ostvari, jer je prokleta da u prkos svemu bude svetla, izgradio je Kuzmanović u svojoj prvoj knjizi. Zato neka ovo bude jedan pozdrav, ohrabrenje za istrajnost i sutrašnje knjige, koje, posle ove, sa osobitim interesovanjem očekujemo.

MILOVAN DANOJLIĆ

Razgovori o savremenoj književnosti u Poljskoj

(Nastavak sa 5 str.)

Prilikom ovog susreta saznali smo i za najvažnije književne publikacije u današnjoj Poljskoj. To su: „Stvaralaštvo“ (Tvrdošć), „Nova kultura“ i „Kulturni pregled“ („Przeglad kulturalny“) — izlaze u Varšavi; „Novi život“ (Nove zicje) — u Krakovu; „Književni Lodj“ („Ludj literacka“) — izlazi u Lodju.

Ove informacije su samo to — jedno letimično i, svakako, nepotpuno obaveštenje, koje ipak valjda može da nas upozna, da makar donekle popuni praznine, koje zjape u nama, da makar potstakne na jednu uzajamnost koja bi — u interesu kulture i ljudske celovitosti — morala da bude intenzivnija, potpunija. Radi sveopšteg i brzog rasta nad mrakom neznanja kao i neslobode.

Možda baš dobrodošle informacije uz jubilej Mickjevića, koga eto svi volimo i proslavljamo, ceo kulturni svet. Jer je bio pesnik i voleo svet i slobodu, ne samo Poljske. Zbog kojeg nam je dr. Henrik Volpe i bio dragi gost. Da li i vesnik plodnije i trajnije saradnje? Hoćemo da verujemo u to, kao u poeziju Mickjevića!

Decembar 1955.

MILETA PAVLOV